

Приморске новине

ЛИСТ ССРН ОПШТИНЕ БУДВА

ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО

ГОДИНА XI • БРОЈ 220. • 10. ОКТОБАР 1982.

ЦИЈЕНА 4 ДИНАРА

СЛЕДНИЦА ПРЕДСЈЕДНИШТВА ОКССРН

ЗАЈЕДНИЧКИМ СНАГАМА ПРОТИВ СЛАБОСТИ

ЗАПАЖЕНО је недавно ангажовање мјесних конференција, подружница, неких секција и одбора

Метод и садржај рада организација и других облика дјеловања Општинске организације Социјалистичког савеза, првенствено обавеза о њиховом бављењу актуелним питањима из живота и рада средина у којима дјелују, била су питања којима се на посљедњој сједници бавило Предсједништво ОК ССРН Будве у проширеном саставу. У раду сједнице учествовао је члан Предсједништва Републичке конференције ССРН Филип Пророковић. Речено је да се мјесне конференције и подружнице ове најмасовније друштвено-политичке организације недовољно баве питањима и проблемима у својим срединама. Није, тако, ни изблизу испуњена обавеза да постану носиоци друштвено-политичког живота у њима. Један од разлога за такво стање је и тај што немају помоћ организација Савеза комуниста. Сарадња је изостала и између мјесних конференција и Општинске конференције, а као примјер за ту тврђњу на ведено је да се на терену не спроводе и закључуци договорени на сједницама Општинске конференције ССРН.

На сједници је било ријечи о обавези ангажовања органа и организација Социјалистичког савеза на спровођењу у живот акција које по крећу друге друштвено-политичке организације и органи. Као примјер за то наведено је да се Социјалистички савез није ангажовао на давању подршке органима Скупштине општине на сужиљању дивље градње и отклањању низа других слабости.

Општинска конференција Социјалистичког савеза бавила се припремама туристичке сезоне и проблемима запошљавања. Од осамнаест других облика дјеловања Општинске конференције једино је похваљен рад Координационог одбора за општенародну одбрану. Рад многих секција и комисија је готово незапажен. То мало активности што је и било сводило се на форумски рад, па је речено да такву практику раду треба чим прије мијењати. Један од проблема је што се годинама не рјешава питање обезбеђења финансијских средстава за рад Општинске које конференције и њених тијела и, посебно, локалног гласила „Приморске новине“.

Предсједник Општинске конференције Социјалистичког савеза Владо Дулетић указао је на бројне проблеме

и негативне појаве које се годинама нагомилавају у овој средини. Зато што се не отклањају, сматра он, стварају се нерасположења међу радним људима и грађанима. Поред дивље градње и других узурпација, указао је на незаконито бogaћenja, а ти ме на стварања социјалних разлика. Посао се може добити једино преко везе, а из нису је подatak да се, само на име станарина, друштвеној заједници дугује преко десет милиона динара. Грађани замјерке упућују на пропусте и слабости у снабдевању. Прописи се не поштују, а администрација свакодневно повећава. Дулетић сматра да се управо тим питањима организације Социјалистичког савеза не баве, а све то управо треба да буду главни садржај њиховог рада.

На сједници је критика у пунена Радио-телевизији Титоград што према Будви није извршила обавезе око постављања мреже репетитора за обезбеђење пријема квалитетног телевизијског програма. Осуђен је и поступак око поделе Ловачког друштва.

Д. Н.

из Хто „МОНТЕНЕГРОТУРИСТ“

СТРАНИХ ГОСТИЈУ БИЛО јЕ МАЊЕ

Овогодишња туристичка сезона још траје, па наравно нису урађени биланси ље га које остаје за нама. Тако када крајем овог мјесеца и посљедњи гости напусте нашу обалу, прићи ће се изради „књига“ које ће рећи прецизно какво је пословање било. Међутим, оно најглавније је прошло, па се могу давати бар глобалне оцјене сезоне. Судећи према првим реаговањима, у „Монтенегротуристу“ нису задовољни. Наиме, иако рачунају да ће на крају сезоне физички промет бити нешто већи него прошле године, за радост не ма разлога. Финансијски и други ефекти неће бити као кви су очекивани.

Оманули су, како се то каже, странци, па ће и девизна жетва бити тања. Да је тако потврђују и цифре: за осам мјесеци ове године у објектима „Монтенегротуриста“ остварено је 763.000 ноћења. И док је домаћи гост (остварио је 223.000 ноћења) итекако био присутан у хотелима ове радне организације — пораст у односу на прошлу годину износи, чак 53 одсто — странци су подбацили и смјештали госте. Услуга још увијек није на жељеном нивоу, многе „ситнице“ на које заборављамо чине да рекламирају буде подаста. Да бисмо ситуацију проширили, а то значи биљжили бољу посјету странаца током наредне сезоне, морамо озбиљно засукати рукаве. И то сада док још није завршена ни ова сезона. Единосталном акцијом, елиминисањем грешака које смо имали љетос, појачаном пропагандом која треба да траје све док дођу гости идуће сезоне, можемо очекивати више и боље. Времена, дакле, имају само ако одмах почнемо,

објективне и субјективне природе. Конкуренти су учили своје: Италија и Шпанија су љетос биле на цијени. Посебно ова друга, добром дијелом, и због тога што се током јуна под њеним сунцем одржава највећи фудбалски карневал на свијету — мундијал. Ове и остale који културните земље имале су обогаћену понуду, веома приступачне цијене и остало што је привлачило госте. Код нас је тога било мање. Но, да не кукамо на мундијал и тражимо сличне изговоре, да признајмо и друго нешто: за славију посјету смо и сами криви. Несташице нас иtekako погађају, па снабдијевање прехрамбеним артиклима и пићима није најбоље и најуједније, чекало се подаста на граничним прелазима; несташица бензина учинила је своје. И још нешто: нисмо баш најбоље дочекивали и смјештали госте. Услуга још увијек није на жељеном нивоу, многе „ситнице“ на које заборављамо чине да рекламирају буде подаста. Да бисмо ситуацију проширили, а то значи биљжили бољу посјету странаца током наредне сезоне, морамо озбиљно засукати рукаве. И то сада док још није завршена ни ова сезона. Единосталном акцијом, елиминисањем грешака које смо имали љетос, појачаном пропагандом која треба да траје све док дођу гости идуће сезоне, можемо очекивати више и боље. Времена, дакле, имају само ако одмах почнемо,

чули смо и забиљежили ових дана у „Монтенегротуристу“.

У овој ситуацији постоји у „Монтенегротуристу“ и нешто што ведри чела. Посјета страних гостију током септембра била је веома добра. Сви хотели су радили добро, посебно они у Бечићима као и они на Великој плажи у Улцињу. Примјера ради, крајем септембра хотели у Бечићима били су попуњени са

ПОКРИВЕНА ПРЕКОРАЧЕЊА

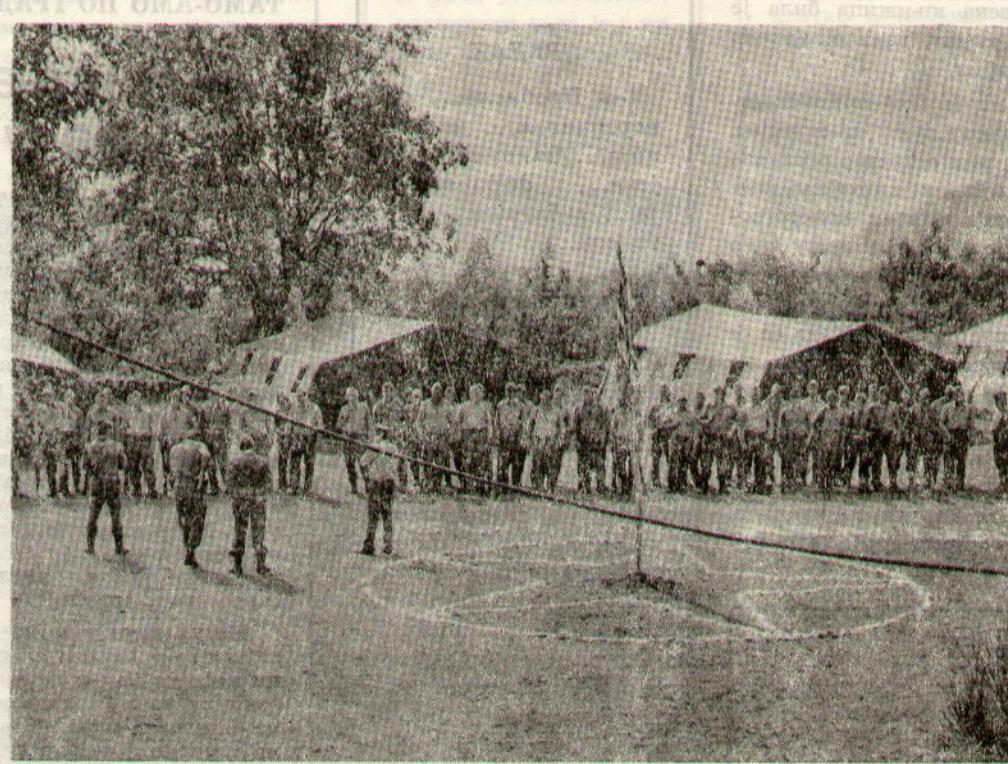
Хотели „Авала“ и „Могрен“ у Будви и „Палас“ у Петровцу, који су још ове сезоне требали да примије госте, отворије своје капије у љето наредне године. Током градње ових дosta скupih објеката A категорије дошло је до знатних прекорачења, која су условила застоје у градњи. Поскупљање грађевинског материјала, исхрни накнадни радови и инфлација учинили су да настану прекорачења која износе око милијарду динара.

Имали смо безбрја договора и разговора око затварања конструкције финансирања ових објеката и успјели смо да највећим дијелом решимо проблем, саопштио нам је др Ратко Вукчевић, генерални директор „Монтенегротуриста“. — Кроз удружење рада и средстава и по основу права на коришћење девиза љубљанска „Емона“ и Развојни центар из Цеља обезбиједио је потребна средства за довршење радова на „Авали“, „Могрену“ и „Паласу“ док ће Фонд за обнову и развој Црне Горе помоћи да се пронађу недостајућа средства за улцињски „Галеб“.

Да подсјетимо наше чијаје „Авалу“, „Могрен“ и „Галеб“ гради београдски „Комграп“, док радове на „Паласу“ изводе немири „Пионира“ из Новог Места.

Завршетком ова четири објекта, који имају укупно близу 1500 кревета, биће знатно обогаћена туристичка понуда „Монтенегротуриста“.

С. Г.

Логоровање је спроведено по прописима и правилницима о војној организацији која важи за јединице ЈНА

Снимци у овом броју Милорад Тодоровић

90 одсто, што је добар резултат и у јеку сезоне. Слична посјета биљжи се и првих дана октобра, па је реално очекивати да ће девизна жеља на крају, ипак, бити нешто боља него што се очекивало крајем августа.

С. Грегорић

ПРЕДИЗБОРНА АКТИВНОСТ У САВЕЗУ КОМУНИСТА

ДОВОЉНО ЕЛЕМЕНТА ЗА ДИФЕРЕНЦИЈАЦИЈУ

У Савезу комуниста често истичемо потребу диференцијације. Указује се на задатке и акције кроз које се овај процес може најлакше и најправилније спровести. И потреба и начин спровођења ове мјере акционог и идејног оспособљавања нашег Савеза су дооро постављени. Али, на жалост, често у акцијама губимо дах, а у диференцијацији остајемо само на изјашњавањима. А акција у којима се можемо издиференцирати има напретек. Елемената за диференцијацију такође. Узимо, на пример, предизборну активност у Савезу комуниста, која се одвијала током септембра. Готово да нема партијске организације које је „изправе“ могла одржати предизборни састанак због недовољног броја присутних. Основна организација Савеза комуниста Будва II, на пример, тек трећи пут је успјела да обезбиједи потребну већину да би се на састанку пуноправно одлучивало! Исти је случај и са основним организацијама СК Бечејићи и Будва I. Ово су најбројније организације по чланству на по другачију наше комуне. Најдрастичнији пример је свакако је основна организација органа управе и служби, где је чланство свакодневно на окупу, на радном мјесту, а састанак се одржао тек послије четвртог сазивања и то с једва обезбиједеном већином! Па заремајмо да је овај елементарни статутарни обавезама, које сваки члан организације мора да извршава, макар занемарили сваку другу активност која се спроводи ових дана (акција која је у току на отклањању разноразних негативних појава у нашој средини) јединствене су при

лике да се на најбољији начин организација Савеза комуниста коначно ослободи оног дијела чланства који представља баласт, крњи углед и слаби моћ утицаја Партије као водеће снаге у друштву. Јер, добро је познато, да је највећа и најопаснија слабост Савеза комуниста неспособност и неспособност његових организација и органа да спроведу у живот сопствене ставове и политику коју смо се опредијелили.

Када је ријеч о диференцијацији, чини нам се да је потребно указати и на досадашњу политику пријема у Савез комуниста. Посљедњих година при подношењу годишњих извештаја доста смо се нахвалили колико смо подијелили црвених књижица, не водећи довољно бриге о томе коме их дијелимо, да ли су ти људи, макар били и млади, сазрели да извршавају партијске обавезе, колико смо их довољно припремили за овај животни чин, а у неким основним организацијама, треба се упитати, чак, и да ли смо им довољно служили за примјер ако смо одлучили да их примијимо у своје редове. Према томе, добар дио кривице што нам се у редове СК нашао поприличан број оних код којих је већ формирана свијест да чланство у СК представља и изјесну привилегију за напредовање у служби, за пријем на посао, добијање кредита, стана и слично, сносе основне организације које су разводњеле критеријуме пријема. У једном периоду довољно је било да неко изрази жељу за пријем у СК, да напише молбу и да неко о њему каже неколико лијепих ријечи на састанку, и црвена књижница била је ту и уз њу, дакако, црвени карамфил.

У партијској организацији Подкошљун, на пример, прича нам секретар организације, приликом пријема, једна група младих присуствовала је првом састанку само док су им уручене књижице. Одмах затим, примјећено је, „испарили“ су. Када се се кретар заинтересовао где су, неко је сопштио да су отишли да гледају утакмице!

Зар није требало причекати с пријемом у Савез комуниста ове групе омладинаца, макар организација била ма-

ИЗЛОЖБА О ГРАЂЕВИШТВУ

Првог дана овог мјесец у четири хале Јадранског сајма отворена је пета по реду, традиционална изложба која носи назив „Грађевинарство, материјали и опрема за грађевинарство“. Своје производе изложило је преко 40 радних организација из свих крајева наше земље. Ова изложба побудила је велико интересовање грађана и радних људи са цијелог Црногорског приморја које је најављено земљотресом... постало велико градилиште.

С. Г.

Приморске новине

Лист ССРН општине Будва. Уређује: Редакциски колегијум, Вд. главног и одговорног уредника: Владимира Станишића, Издавач: Општинска конференција ССРН — Будва адреса редакције: „Приморске новине“ — Будва телефон: 41-346 — Број жиро-рачуна 20710-678-287 код СДК Будва — Штампа: Издавачко-штампарска радионица организација „Обод“ — Цетиње — Претплата: годишња 100 дин.; за иностранство 280 дин. — Рукописи се не враћају

ИСКРИЦЕ

ИЗУЗЕТАК

Све тече, све се мијења...

— Само се мој шеф не мијења.

МАНИР

За разне наше тешкоће нису криви ти и ти људи, већ, скоро увијек, неразвијени самоуправни односи!

ПОЧЕЛО ЈЕ

— Ово што се пуча, је ли се то некоме родио син?

— Не, „објављен је рат“ дивљој градњи.

(НЕ) ЗНА

— Око дивље градње и других сличних ствари, знаш ли ко ће да „обере бостан“?

— Не, али зато знам ко неће.

ПОПРИЧЕКАЊЕ

Кажу: На млађима свијет остаје.

Попричекаће мало, док ми старији не одемо.

ШТА ЈЕ ГОРЕ?

Неки комунисти су на састанцима једнотаварно — нијеми. Други, пак, говоре у стилу: „причам ти причину причу“.

ПРЕДАХ

— Проблеми... опортанизам... инфлација... замрзнуте цене... деформације... губитачи... хуторози...

— Молим те, сине, укључи тихо музiku: „Цигани лете ка небу“!

Милован Пајковић

лобројнија а годишњи извјештај сиромашнији у погледу пријема нових чланова? Свакако да јесте. Зато је процес диференцијације толико актуелан и зато критеријуме пријема морамо досљедније примјењивати. Јер, Савез комуниста у најављену офанзиву не може успјешно стартовати и извојевати битку без, чишћења својих редова.

В. С.

Одговорност члана СК — шта то бијаше?

Омладинска организација већ дуго година, и скоро на сваком свом скупу, истиче питање неактивности младих чланова Савеза комуниста у ССО што негативно утиче на укупну активност организације. Ових дана ово питање је поново „вандредна“ тачка дневног реда, а примјер из Основне организације ССО Будва I говори да је неодговорност у Савезу комуниста попримила критичне размјере и да се тешко прелази од вербалне критике ка конкретној и личној одговорности.

Имала најмање права, јер је била риједак посјетилац.

Било је говора и о пракси пријема младих у Савез комуниста, а секретар ООСК није одговорио зашто је пријем извјесног времена једна омладинка примљена у Савез комуниста, и то у организацији чији је он секретар, упркос противљењу омладинске организације.

Овај случај који сигурно није усамљен говори да се пријем у Савез комуниста не покљаня довољна пажња, да млади добијају партијску књижницу а да нису свјесни својих права, дужности и обавеза у Савезу комуниста, другим друштвено-политичким организацијама и средишни гдје живе и раде. Ово говори и да се партијском књижицом манипулише како би се помоћу ње остварили лични интереси.

С обзиром да су оваква неодговорна попашања чланова СК све чешћа, да је партијска дисциплина крајње попустила, да је многима тешко доћи и на састанак ООСК (то су потврдиле и изборне активности у СК), крајње је вријеме да се почне озбиљно преиспитивati попашања и дјеловање сваког члана Савеза комуниста. Јер, оваквим начином рада и попашања својих чланова, Савез комуниста не може успјешно водити ни окончну ниједну своју акцију.

Своју припадност партији, дакле, многи чланови СК схватају као потпору у остваривању личних интереса, па не хају ни за шта што није у тој функцији. А опортунизам и незамијераје допринојејује су да набројени захтјеви за позивање на одговорност и диференцијацију остају без правог ефекта. Питање је само: докле тако?

Вс. С.

ТАМО-АМО ПО ГРАДУ

Дивља продаја на улицама

Од када је изграђен Тргни центар и, у оквиру њега, зелена пијаца, смештало се да је питање дивље продаје скинуто с дне в ног реда. Међутим, није тако. И даље разни продавци с препуним камцима, комбијима, чак и путничким колима, регистратије и из других република, вршљају по Будви, продајући нашим суграђанима и туристима своју робу. Међу њима неријетко има и оних који се овде до посла, иако је према списку неодговорних чланова на којем је и она, на то.

ју кромпир, сир, грожђе, наприке и парадајз. Често се ова слика може видјети и на паркингу испред Тргног центра, такорећи на једва двадесетак метара од пијаце, а катkad и испред њених улаза. Наравно, то је само један по вод за писање ових редова. Не мање важан је и онај други, финансијске природе. Како то да се све ово дешава на јавним мјестима, а Тргниша инспекција као да намјерно затвара очи пред тим и, што је најинтересантније, центалменски се одриче средстава — пијаче так се, коју би ови преподавци морали платити кад би користили пијачни простор?

Хоће ли надлежне службе већ једном стати на крај овој ружној појази?

П. М.

ПОДЈЕЛА ЛОВАЧКОГ ДРУШТВА

МИМО САМОУПРАВНОГ ОДЛУЧИВАЊА

За ловце су се одвијек везивале ловачке приче, ведре и мало вјероватне, али недавни догађаји у ловачкој организацији наше општине нису ни ведри, ни далеко од истине.

Ради се о сљедећем. Општинско ловачко друштво „Приморје“ постоји већ седам година и окупља нешто преко 300 — чланова који уредно плаћају чланарину. У задњих годину и нешто дана затјајо је рад руководства друштва. Прича се да је било неслагања међу појединачним ловцима, и да није било баш све чисто око трошења финансијских средстава. Ску штина се није састајала више од годину дана, а укупан рад друштва био је неиздовољавајући.

Наравно, све те слабости нису биле толико крупне да не би могле да се ријеше нормалним путем, друштвено прихватљивим и усвојеним методама рада и одлучивања. Међутим, група ловаца (пре тежно из Петроваца) покушала је, и, бар засад, успјела, да по „скраћеном поступку“ нађе рјешење које сматра најбољим или које њима најбоље одговара — подјела друштва на два дијела! Односно, издвајање ловаца с подручја Петроваца, Светог Стефана и дијела Бечића (према старој граници „Од Куфида до Бабина вира“) у посебно ловачко друштво. Овдје бисмо истакли да није спроведен поступак својствен самоуправном раду и одлучивању у нашем друштву.

У самом поступку раздавање друштва доста тога било је чудно. Спроведена је не ка врста тајног референдума само међу ловцима Петроваца, Светог Стефана и дијела Бечића (то је, према замисли иницијатора, подручје будућег Паштровског ловачког друштва). Тако је „анкетирано“ око 40 одсто ловаца (130 од 310) који су се изјаснили у име свих. Шездесет одсто ловаца нико није питан да ли је оправдано да се друштво пијепа на два дијела, нити шта они мисле о томе. Да ствар буде чуднија, поборници подјеле друштва овакво одлучивање сматрају самоуправним.

Иницијатори подјеле друштва обавили су консулације

је у општинским органима и у Ловачком савезу Црне Горе, заobilazeши оне најнадлежније: СИЗ за физичку културу, чији су члан, и ОК ССРН, чији су саставни дио, када и остала друштвене организације и удружења грађана. За 1. септембар ове године била је заказана сједница Извршног одбора друштва у проширеном састанку, а на дневном реду било је разматрање питања из рада друштва и договора о будућем раду. Међутим, касније је произашло да је то била сједница на којој је донијета одлука о раздавању друштва на два дијела и о подјели ловишта!

Та одлука је, како сада ствари стоје, коначна: Скупштина општине треба да донесе одлуку о подјели општинског атара на два дијела — сваком друштву по дијлу ловишта. Од надлежних је реаговао само СИЗ за физичку културу који се бори за смањивање броја спортских друштава ради рационалнијег и ефикаснијег рада, те подјелу ловачког друштва оцијенио неоправданом, а акцију против раздавања друштва најавила је и Општинска конференција ССРН.

На одлуку о раздавању друштва негодују ловци и је дног и другог будућег ловачког друштва, али су нездовољни и грађани, јер сви кажу да у овом тренутку није потребна подјела ловаца на дња тabora, посебно не на Паштровић у једном, а остale ловце у другом друштву.

То говори да иницијатори нису добро размислили приликом расписивања референдума, нити је ловачка организација, приликом доношења одлуке о раздавању друштва, сагледала све могуће последице. Та подјела, наиме, ограничава права ловца једног друштва да лове у ловишту другог друштва, а њоме мањи број ловаца стиче монопол на знатно већи

дијо ловишта! Како ће ловци поштовати тако брзоплето до нијету одлуку (у чијем доношењу већина није учествовала што је мимо свих принципа делегатског одлучивања) остаје да се види, али сигурно је да ће то изазвати нежелење посљедице. Стoga би ова питања требало трезвеније размотрити.

Наравно, никада није изричио регулисано колико у нашој (или било којој другој) општини треба да буде ловачких друштава, али извјесno је да поступак измене организације (као и сваки други) треба да прође кроз форму одлучивања својствену нашем самоуправном друштву.

В. С.

ДАЛИ КРВ ГОСТУ

Догађај вриједан па љубави десио се у хотелу „Меркур“ у Бечићима. Госту хотела Јовану Вујановићу (80), пензионеру и повратнику из Аустралије у којој је провео педесет година, а сада живи у Београду, изненада је позлије због крварења у жељуцу. Да се хитно превезе до котарске болнице побринули су се радници хотелске рецепције, а на вијест из Котора да оболјелом треба хитно дати крв позиву су се одзвали директор хотела Бранко Очанић, шеф ресторана Вукашин Ђулафић и хотелски кувари Војин Поповић и Милорад Минић.

Поступак радника хотела „Меркур“ је и у овом случају био примеран: на дјелу су показали какве све непримједљиве обавезе стоје пред угоститељским радницима када је у пitanju брига о човјеку.

Д. Н.

ОД ПОЧЕТКА НАРЕДНЕ СЕЗОНЕ

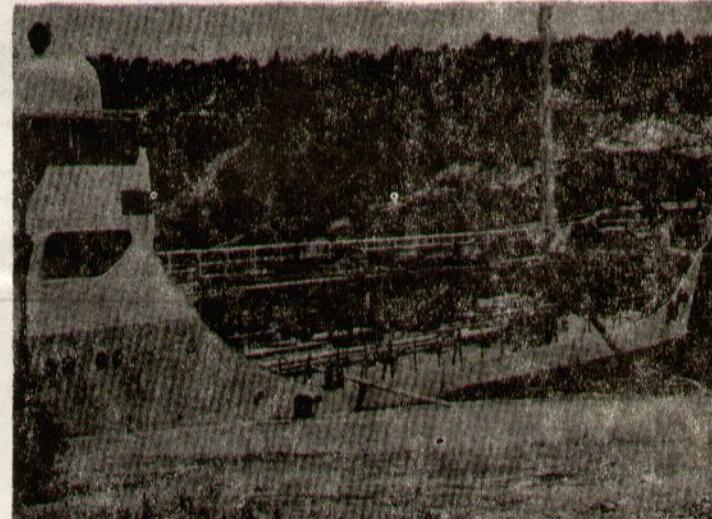
„Његош“ на новој линији

Како проширити туристичку понуду једна је од стапала у којима је општина Ђубиће постављају у вези са горивом — каже замјеник директора „Монтенегроекспреса“ Бранко-Дики Кажанегра.

Од њега смо дознали да ће се ферибот „Његош“ реконструисати са циљем да се добије већи број кабина, а зато потребу средства је обезбедио удружене привреде Цеља, која тиме стиче право на дио девиза које ће се тим послом остваривati. Иначе, „Његош“ ће и даље преко Барија и Крфа пловити до обала Грчке, а предвиђа се да се њиме, у мјесецима прије и послиje сезоне, организују кружна путовања по Средоземљу. Тиме се обезбеђује боље коришћење ферибота и, што је посебно важно, остваривање већих економских ефеката.

„Монтенегроекспрес“ и љубљански „Компас“ заједнички ће спроводити пропаганду дне акције за рекламирање ове нове туристичке линије.

Д. Н.

Лука која то није

Јахти је овога љета у Будви за чије се власнике иначе, каже да су туристи „дубоког цепа“, било више него што се могло очекивати. На жалост, остале су кратко и њихови власници су одлазили у „мирније воде“.

Славомир-Бато Рађеновић, руководилац Луке, на питање зашто је било тако, имао је више одговора. Као прво, саопштио нам је да је будванска лука у туристичким бекерима регистрована да може да прими јахте и, што је још важније, да се оне у њој снабдију горивом, а њихови власници неопходним потрепштинама. Но, у пракси је све то испало као јалова пропаганда.

— Пумпа за нафту послије земљотреса није оспособљена, мада је од њеног власника, котарског „Југопетрола“, тражено да ту обавезу према будванском туризму изврши. „Југопетрол“ је за то дата урбанистичка сагласност, а њоме је било предвиђено и проширење коска за продају ствари неопходних тој врсти туриста.

Догодило се тако да су јахте из Будве испловљавале прије него што су њихови власници предвиђали. Одлазили су љути, сматрамо с разлогом, па је и у овом случају умјесно упитати: да ли је све то у Будви послије три године од земљотреса смјело да се догodi? Јер, ако су морали да узимају такси и за нафту одлазе до пумпе у Будванском пољу, могло је, ако ништа друго, да им се омогући да у киоску на пристаништу купе нашу државну заставу, за њих толико неопходну, или канту — двије уља и друге „ ситнице“ неопходне за опскрbljivanje јахти.

Пројекат санације Луке је завршен и радови на овом важном објекту треба ускоро да почну. Надати се да „Југопетрол“ неће опет чекати да све буде готово, па да се неко „сјети“ да треба асфалт наново резати да би се поставиле цијеви за нафту или воду.

Д. Н.

Петровачке стране

ЉУБИН АРШИН ЗА ТУРИЗАМ

Kрај је септембра, вече, ресторан „Делфин“, не што око 21. час Сврбамо на променаду у један од најљепших локала у комплексу Бечићке плаже, код Љубе Илића, шефа ресторана.

Добро вече, добро дошли. Изволите, сад ћемо одмах на ћиј мјесто... Одавде није баш најљепше... Код нас је увијек некако пуно, људи свраћају. Молим, мало нечујем, музика је прејака, али кажу: добра је, пак нек се чује. Да, свакако, сад ће наш конобар, а могу и ја...

Ово је скоро уобичајени дочек свог младог и врсног угоститеља, човјека за чији смо начин непосредног туристичког дјеловања одлучили да кажемо похвалну ријеч, да је изнесено као примјер како треба радити.

— „Монтенегротурист“ је моја Друга кућа, цијели рад ни вијек провео сам у њему. Њије то мало, четрнаест година!

— А „Делфин“?

— У „Делфину“ три сезоне. Толико је и ресторан стар. У ствари, сад је „Делфин“ моја друга кућа.

Богами, лијепа му та друга кућа. Те септембарске вечери само се још на тераси овог ресторана чула музика. Све терасе у комплексу Бечићке плаже повукле су оркестре у барове, само у „Делфину“ стегли петљу, не плаши се кишне. Ноћ поред мора, као у роману: лијепа, плава вода шуми тамо негде доље, оно вјечно зеленило потура

пред наше очи своје силуете, на тераси пуно и препуно: млад, лијеп свијет, плеће, пијуцка, разговара, слуша и гледа. Неколико конобара у журби, али одјерено, сваки час проносе пуна колица хране, сокова, пива, флашираних вина. Има човјек у тисак да је за тренутак изашао из стварног живота и да је упао у неку филмску романтичну причу. Осмјеси, свуда осмјеси. Одакле свим осмјесима људима осмијеха. Можда ова изврсна музика даје неку нову димензију цијелој тој вечерњој променadi.

— Мислим, кад се „Делфин“ градио, речено је било да ће бити специјализовани рибљи ресторан. Послије је пракса наметнула проширење, увели смо роштиљ, специјалитете, проширили асортиман пива. Сад смо ресторани. Имамо доста после, зато у сезони ангажујемо око тридесет и пет људи.

— Све вам је, Љубо, добро, али вам је музика најбоља??

— Руку на срце, музiku бира дирекција. Сви кажу да смо најбољи с музиком. Па и ред је да најбољи ресторани... Шалим се, људи не завршава Јуба мисао. — Па код нас је све помalo добро.

— Али, код вас је све добро!

— Не, није људски да се лажemo. Јесте добро, али није све. Колико људи не нађе мјеста у „Делфину“, колико гостију не стигнемо одмах да

послужимо, мало имамо цвијећа на тераси.

— Ето ти критичара! А како са странцима? Мало прије рече да је њих преко седамдесет посто.

— Угоститељски енглески, њемачки и француски скоро да говоримо сви. Па и талијански.

— Како је, онда, у „Делфину“ долазе до бри гости. Прави. А они чији ресторан. Све оно што ми не стигнемо, стигну они са својим стрипљењем, држањем, понашањем. Добар гост вам је премија. А погледајте наше гости: млади, лијепи, насладјани, као у опери, човјече! За њих нам није ништа тешко учинити! Знате ли да се у „Делфину“ нико још није посвађао. „Делфин“ нема из баџивача, снагаторе. Гости су нам наметнули стил. Они ондје нису дошли да се наједу и напију. А једу и пију. И то добро. Нису дошли да се наиграју, а играју и пјевају цијelu ноћ, до фајрonta. Наши гости, изгледа, навраћају у „Делфин“ да уживају. Па шта је нама, угоститељима, преостало друго него да им се придржимо: да им помогнемо да то остваре и да уживамо заједно с њима.

— Па то, је, Љубо, читај опредељење туристичких радника!?

— Не знам ја како се то зове. То је за мене истина. И све док су нам гости такви, мјемо тако!

„Делфин“ има око 400 сједишта, 50 је у ентеријеру. Јуба каже:

— Говори се да ће доћи до проширења терасе, да је у плану атрактивни роштиљ подно ресторана, да ће се цвијећу поклонити већа пажња.

Атмосфера око нас је све јејаша. Пролази полако још једна септембарска ноћ. „И људски фактор“, чујемо Љубу, кроз размишљање о његовом професионалном ентузијазму, о његовој жељи да за успјешан рад ове заиста изванредне и добро организоване терасе највеће признање додијели гостима. Јубо је очито човјек који без пра вих гостију не би могао да буде угоститељ. Али, они не падају с неба. Они се, као и добри ресторани, стварају стрипљењем, радом, бројом улогом, солидним цијенама, квалитетом, добром музиком и људским фактором који мора обострано да дејствује. Кад се ова посљедња компонента испуни, онда се догађају мала туристичка чуда: рађају се јунске, јулске, августовске вечери; рађају се септембарске ноћи, остају незаборавни тренуци, памте се сједељке на овој тераси. Овде се води она права битка за углед, симпатије и незаборав, а наш саговорник, Јубо, је, нема сумње, имао добротудјела у томе. Он и радици: кувари, конобари и музичари који су свирали цијелог љета; он и гости који су проводили своје годишње одморе овдје. Јубо је престајао све јејаште вечери на тераси; он је сваког од оних који су навраћали дочекао као свог госта, као да га доче кује на прагу своје куће. По нашајући се тако, пробудио је у свима жељу да му се придруже у тој лијепој љетњој игри која се зове: домаћин — гост.

М. П.

У МНОГИМ СТАМБЕНИМ ЗГРАДАМА

Подруми без минимума хигијене

Бројни су проблеми у нашим стамбеним зградама. Додуше, многе од њих стварају сами станари. О тој врсти проблема овдје неће бити ријечи. Говорићемо о једном који станари директно не проузрокују, нити су у стању да га сами ријеше.

Познато је, наиме, да је приземни и подрумски простор великог броја стамбених зграда у Будви, па и у другим јединицама наше општине, кад је у питању његово одржавање, најједnostavnije речено, сачији иничији. Свачији, јер тамо зализе не само станари, него ко хоће, и то из различних разлога, почев од заљубљених парова и криминалаца, па до оних примитиваца, који се не устежу да тамо и ну жду врше! Ово је, како рекосмо, иничији простор — о њему нико не води рачуна: ни станари, нити одговарајући стамбени органи. Ради тога су те приземно-подрумске просторије неујећене, запуштене и прљаве.

Тако на примјер у подрумима стамбене зграде „С—70“ у Будви спавала су два сумњива младића, који су у њима обављали и физиолошке потребе! Или: ту скоро један станар из исте зграде отишао је

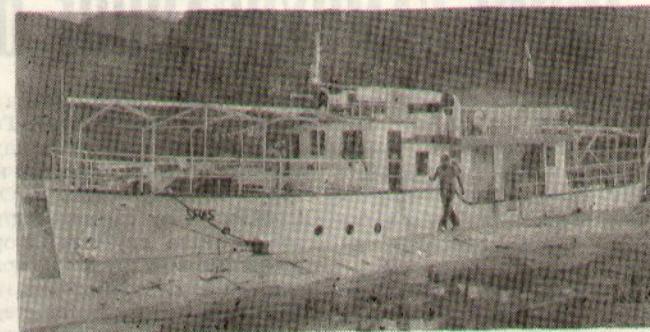
у свој подрум и имао шта да види и осјети: бузе су „коло водиле“ и једва се од њих одбранио. А падови су посебна прича. Гледаш се с њима „очи у очи“ и, како примијети ико, понашају се тако као да познају станаре.

Човјек се с првом пита: зашто неко из одговарајуће општинске службе не сврти некад у ову про сторије и изврши дезинфекцију?! Чека ли се, мјежда, нека епидемија, па да тек тада оваја служба интервенише? Такви смо ми у свему: треба да се не што деси и да нас опомене, па да тек послије тога констатујемо да смо били дужни да то и то урадимо. И ништа више. По најједнома обично на тоје би се и све завршило.

Крајње је вријеме да се у стамбеним зградама „ничији простор“ најпримје мало употреби, а затим да му се обезбиде минимум хигијене и, што је најважније, редовно де зинфекције. Тако би се уклонила потенцијална жеља многих зараза. У вези са овим проблемом сматрамо посебну одговорност имају општинска служба за дератизацију, којој убудуће и овај простор мора бити у „надлежности“, затим ООУР станови ван и кућни савјети тамо где постоје.

М. П.

ДОГАЂА СЕ

Брод „Спас“ — непожаљан

Брод — јахта „Спас“ је у будванској луци био усидрен од маја до средине септембра ове године. Знало се да је преуређен у брод-ресторан и само се чекало да прими прве гости. Но, сезона је прошла, а дозволе за рад брода-ресторана никако да стигну у руке њеног власника, наше суграђанке Ирене Васиљевић.

Уместо дозволе за рад брода-ресторана, уручено јој је рјешење да се њен захтјев одбије, па је тако брод „Спас“ за Будву про глашен — непожаљим. Као разлоги наводе се: да је локација — вез за брод у Луци неадекватна, затим да се идуће године очекује почетак њене санације и да ће прихватије гостију бити отежано, а као главно „да у Будви не постоји друштвена потреба за отварањем нових угоститељских радњи“. Тако је брод-ресторан „Спас“ сада усидрен у Марини у Дубровачкој Ријеци, умјесто да на своје три палубе и у три салона прима ријетке посетиоце Будве у ове јесење дане.

Ево, шта нам је у вези са свим тим испричала дугарница Иrena.

— Када смо мој супруг и ја најавили могућност кујине брода и намјеру да га претворимо у ресторан, сви су нам говорили да је то оно што Будви недостаје и похвале смо за такво опредељење добијали са свих страна. То је био пре судни моменат да брод кујим и преуређимо у ресторан. Уредно смо добили дозволу за вез у Луци и обавила сам друге припреме да почнем с радом. Но, нажалост, одобрење за

Д. Новаковић

Таксисти штрајковали четири дана

У петак, 24. септембра, будвански таксисти појетили су начелника Одјељења за привреду, Драгана Радовића, коме су у знак протеста оставили свих осамнаест дозвола за рад. Њихов револт био је у нечим оправдан, али не у начину како су то они извели.

Задњих мјесеци тражили смо од надлежних у Скупштини општине да спријече дивље таксисте којих има два пута више него нас. Хљеб су нам узимали многи који су у јулу и августу долазили наводно на одмор, а обављали су такси услуге на терену наше општине. Прије мјесец дана Скупштина општине дала је дозволе и неким путничким агенцијама, чија су сједишта ван наше општине, да могу да обављају такси службу, рекао нам је такси возач Слободан Мировић.

— Наш посао траје три до четири мјесеца годишње. У просјеку издржавамо четворочлане породице, плаћамо порез и остale дажбине. Послије давања дозволе за рад такси служби „Компас“, наш положај је дошао у још незавиднију ситуацију — рекао нам је предсједник Удружења такси возача Филип Поповић.

Послије четири дана таксисти су наставили да раде.

С. П.

БАБУЗДОД ЗИМС

ЈЕДИНСТВЕНИ У ОДБРАНИ И ЗАШТИТИ

НА ЛОГОРОВАЊУ

П о плану Општинског штаба територијалне одбране из дијела редовне војно-стручне обуке изведена је шестодневна обука. Организација логоровања искључиво је спроведена по прописима и правилима о војној организацији која важи и за јединице ЈНА, на терену удаљеном од градског насеља и насељених мјеста, тј. о брдско-планинским условима, са унапријед припремљеним плановима и осталим пратећим документима за обезбеђење успјешно војно-стручног, морално-политичког и безје доносно-самозаштитног усавршавања сваког појединца и јединица као целине.

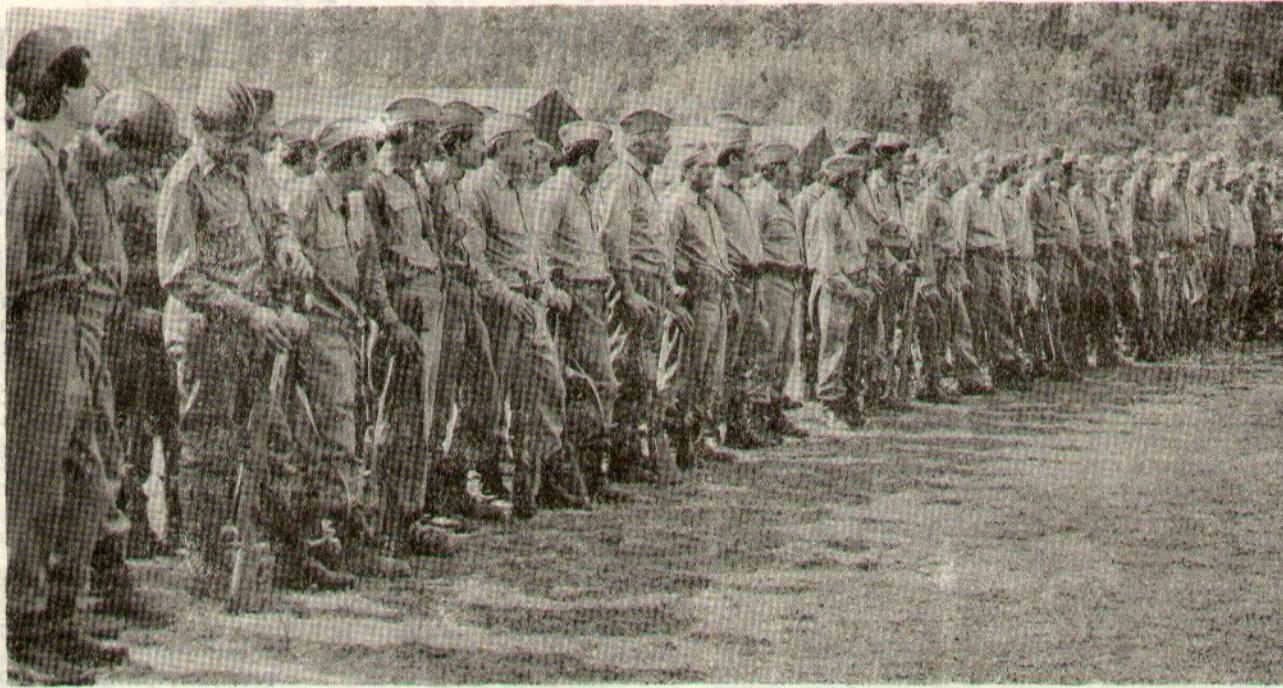
Војно-стручну наставу изводије су резервне војне старјешине, а остalu обуку друштвено-политички радници, припадници Службе државне безједности и други стручни сарадници.

Чланови Савеза комуниста, при падници територијалне одбране формирали су партијску организацију, која је од првог дана вјежбе партијски живјела и радила. Своју активност усмјерила је на питања живота и рада у логору, војничку дисциплину, што боље и успјешније је војно и стручно усавршавање, рационално понашање и штедњу, развијање братства и јединства, здравих међуљудских односа, поштовање личности, и све то уз пријему обавезног принципа субординације и понашања у војним јединицама.

Редовно је информисан цјелокупни војнички и старјешински састав о актуелним међународним до гајајима у нашој земљи, а уредно је снабдијеван војнички колектив дневном штампом. У логору су постојала и средства јавног информисања. Одзив на вјежби био је пријеран, а одговорност у извршавању задатака на за овакве вјежбе предвиђеном нивоу.

Планом је било предвиђено да се јединице припремају и обучавају у што неповољнијим временским условима, како би у најтежим ратним условима одговориле задатку да бране и одбране територију којој се боре.

Вјежбу су посетили најодговорнији руководиоци друштвено-политичког рада у општини, међу који ма Жарко Миковић, Гојко Митровић, Лазо Шољага, Рако Дулетић и Блајко Станишић.

Стари и млади заједно у строју

Кухиња је добро функционисала

У предаху је било времена и за партију шаха

ГОСТ РЕДАКЦИЈЕ: ВАЈАР ПАВЛЕ ПЕЈОВИЋ

Родио сам се са свијетом који вајам

Успон једног вајара обично је веома сложен и наилази на многе препреке и несхватића. Међутим, Павле Пејовић, већ на почетку каријере, доживљава метеорски успон. Његове импресивне скулптуре су снажног експресионистичког обиљежја. То су фигуре пред којима гледалац остаје усхићен. Оне које је излагao у галерији града-хотела изазвале су пажњу пробирљиве светостефанске публике.

Искористили смо прилику и разговарали с младим ства раоцем, који је само за посљедње три године, од када је почeo да излаже, добио де сет награда. Само у 1980. години пет, међу којима и на граду на XXI октобарском са лону у Београду.

— Како сте и када почели? — гласило је наше прво питање.

— Касно. Први цртеж у радио сам тек када ми је било 23 године. Прије тога, у гимназији, писао сам пјесме. Први „сукоб с материјалом“ имао сам када сам једном приликом почeo да подизију јем међе око винограда. Та да сам открио да могу финија обликујем камен.

— Да ли се у Вашој породици неко раније бавио кла сањем камена или обрадом дрвета?

— Јесте, деда Ђиро. Он је радио надгробне споменике и можда се та жица продужила и на мене. Иначе, мој за вичај је камена пустинја. Ту минимални простор за живот човјек мора да отима од камена.

— Шта се то додатило у 23. години Вашег живота?

— Нешто прије тога, док сам служио армију, скватио сам да морам нечим да се ба вим. Уписао сам Педагошку академију у Никшићу, групу за ликовно васпитање. Ни кола Гвозденовић ми је био професор цртања. Тјерао ме је из дана у дан да улазим у проблем цртежа. Био сам дosta сиров. Тешко ми је било сломити. Гвозденовић је успио.

Послије завршетка двогодишње Академије покушај да се упишем на Факултет ликовних умјетности у Београду није ми успио. Морао сам живјети. Нашао сам посао у Скендер Вакуфу, у тамошњој основној школи. Сље деће, 1976. године конкурсисао сам на сарајевској и београдској академији. Био сам при мјен и на једној и другој. Оп

редијелио сам се за београ дску. Студирао сам под тешким условима. Супруга и дијете живјели су у Никшићу. На трећој години избио сам у ред најбољих студената. На предлог професора Мише Поповића, Виђеће Факултета преобацило ме је на пету годину. Послије завршетка студија, уписао сам трећи степен, а ове године завршио и овај дио школовања.

Прву самосталну изложбу Пејовић је имао у Галерији Дома културе „Студентски град“ 1981. године. Те године излагао је у Титограду и Врњачкој бањи, а ове поново у Београду и у галерији Светог Стефана.

— Шта какве ликовна критика за Ваше стваралаштво?

— До сада, са те стране, није било проблема.

— Шта је за Вас скулптура?

— Ја са скулптуром комуницирам. Саопштавам поруке. Настојим да повежем игру асоцијације из природе са физичким човјеком.

— Одакле ова снажна експресивност у Вашим дјелима?

— Ја то носим у себи. Родио сам се с тим унутрашњим свијетом. Прво кроз цртеж истражујем. Зато много цртам. Своју изложбу скулптуре не могу замислити без цртежа, јер су они дио тих вајарских дјела. Често, послије завршеног цртежа, остаје ми само да изведем скулптуру у материјалу. То је, рекао бих, мој метод рада. Свјестан сам и тога да сваки материјал има законитости, које скулптор мора по штovati.

— На примjer?

— Камен има своју особеност компактности. Бронза

Павле Пејовић

растегљивост, а дрво топлицу. Вајар мора стално да буде у послушу с материјалом којег жели да обликује...

Станко Паповић

У МАНАСТИРУ ПОДЛАСТВА ПРОНАЂЕН ДИО ЖИВОПИСА ИЗ XV ВИЈЕКА

У манастиру Подластви конзерватори Завода за заштиту споменика културе из Цетиња пронашли су у припрати манастирске цркве фреска испод лоја малтера.

— Занимљиво је да се живопис спушта 50 сантиметара испод цркве. Вјероватно је овај дио живописан у XV вијеку — рекао нам је конзерватор Здравко Гаговић.

Оснивање манастира прописује се, по легенди, цару Душану 1350. године, а у писаним до кументима он се први пут помиње 1427, када је у овом манастиру усвојен Грбљски законик.

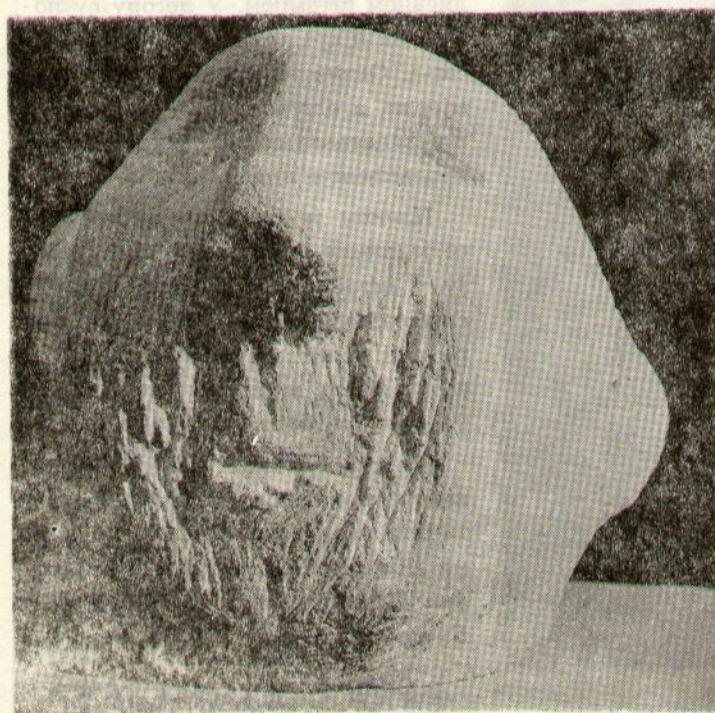
Манастир је више пута паљен и пљачкан, а у катастрофалном земљотресу 1979. године потпуно је страдао. Тада су најтеже оштећене фреске које се налазе у предњем дијелу цркве и олтару.

Стручњаци Завода за заштиту споменика културе у сарадњи с конзерваторима из Рима и Париза обнављају овај манастирски комплекс, као јединствен споменик културе у нашој општини.

С. П.

ИЗЛОЖБА РАДМИЛЕ КОВАЧЕВИЋ

У Модерној галерији отворена је 5. октобра самостална изложба цртежа и слика Радмиле Ковачевић, сликарке из Цетиња. Она се будванској публици представила са 27 радова.

Павле Пејовић: Ђед Ђиро

Више средстава за истраживаче подухвате

Крајем септембра у Бечићима је одржан десети по реду конгрес геолога Југославије. Око 1000 стручњака из свих крајева наше земље су током четири дана разматрали проблеме из ове области. Поднијет је велики број реферата и саопштења, дискусије су биле веома конкретне и садржајне, па су сачињени и врло опширни закључци о раду овог скупа.

У њима, између остalog, стоји да се југословенска сировинска база нагло развија и да наша земља спада у врх светских ранг листе по производњи водњи и резервама неких елемената — бакра, цинка, хрома, олова, сребра... Међутим, с обзиром на доста огра ничене прерађивачке капацитета, добар дио елемената које имамо увозимо у облику минерала, концентрата и руда. Проширењем сировинске базе или решавањем технологије могли бисмо да тај увоз смањимо, а дијелом и потпуно улимишемо, чиме би се уштедјеле драгоцене девизе. Да би се то остварило потребно је улагати већа средства у истражне радове у геологији, истраживање ми

нерала и побољшање технологије. Средства која се сада за ове потребе издвајају су мала, а извори несигури.

Конгрес је закључио и то да пред геолозима наше земље, као уосталом и пред првим у целини, стоји императив: наставити и интензивирати истраживања енергетских сировина (угља, нафте, гас...) Речено је да су исраживања нафте и гаса ушла у значајну фазу, мада на том послу преостаје још итако доста да се ради како би се дошло до још бољих резултата. Панонски базен, речено је у Бечићима, као и подморје нашег Јадрана, најперспективнија су подручја када је у питању нафта, мада су перспективни и други крајеви — унутрашњи динариди, гетски базен, терцијални базени Србије, Босне и Херцеговине и Македоније. Као и за друга истраживања, и за енергетске сировине средства су ограничавајући фактор, па предстоји велика акција како би се обезбиједио новац за даље радове од којих се очекују добри резултати.

С. Г.

Да се будванско „хало“! даље чује

Телефон је, нема сумње, „нужно зло“ савременог човјека, чаробна техничка справа која вам омогућује да брзо саопштите важну, радосну, пословну или тужну вijest. То нико не пориче.

Будва одавно има добре телефонске везе, модерну пошту, брзу и ефикасну услугу. У нашој свакодневници не бисмо могли да се пожалимо на наш ПТТ статус. У питању је „ХАЛО“ за љето. Пошта у Будви је вјероватно грађена тако да може да одоли најезди туриста.

Међутим, љетошња пракса оповргава неке наше претпоставке, и то грубо и јасно.

У великој аули градске поште има четрдесет кабина. У јулу и августу радиле су кабине од броја 1 до броја 10 с тим што деветка није радила — из техничких разлога. Пред поштом су два аутоматска апарати — радила стално.

У свакој говорници уграђени су мали екрани, показујуци цијену. Из пулта, једна од дежурних другарица прати заједнички екран, и „лови“ потрошаче да не побјегну прије што плате услугу.

Љети Пошта постаје мали свијет разних језика. Сви се из петних жила труде да се разумију, да људски ријешеје своју муку и недаће телефонске. Њемци вичу: Хало, Берлин, хало Грац Французи: Хало Париз, Енглези: Хало, Лондон! Ми Југословени, зна се, од Котора до Сежане, од Петровца до Тврђелије, Суботице, Загреба, све редом. Све то само преко десет телефона. Најтеже је оној другарици која дежура поред заједничког екрана и која мора да нас „лови“, да из непажње или намјерно да останемо дужни. Јер, додгили се то, она ће морати из свог цепа да плати сваки наш импулс. Шта ли нам све та дежурна другарица мисли, како ли нас у себи греди, ћаво би га знао! Зар је могуће да је бар петорица од нас пет хиљада што смо само током једног дана разговарали не превари?

Писац ових редова уопште није стручан, нема толико маште да предложи како би се то боље радило. Покушава само да корки наслика ту ХАЛО СИТУАЦИЈУ у два љетња мјесеца шпиц сезоне. Да остане забиљежено како је било. Усуђује се, чак, да помало предлаже:

Можда би било боље да по граду, и у хотелима, има више аутоматских говорница. Да се искористи свако место где има по неко службено лице, да се угради аутоматска говорница. Да аутоматске говорнице имају и некакву заштиту. Да се растерети она лијепа поштанска аула. Не да се граде веће ауле. Будва би преко љета требала да им 500 телефонских кабина, а то је немогуће, али кад би имала педесет телефонских говорница добро распоређених по свим цјеловима града, већим самоуслугама, хотелима, на аутобуској станици, онда би се епцентар гужве пренео на та мјеста, и у пошти би се лакше дисало. Знам, одмах се поставља питање: одакле новац да се купи толико аутоматских говорница, велики је ризик оставити их на милост и немилост тој великој сили туриста, ко гарантује да ће остати читаве?

Има и против разлога за ову идеју. Можда је нека боља намјера у плану, можда ова идеја није нова (и није сигурно јер у свим великим градовима аутоматске говорнице се распоређују према потрошачима, иако их и они кваре), можда ће и код нас „ући“ у праксу. То писац ових редова не зна. Зато овај текст не треба схватити као критику, већ као повод да се још нешто учини да се БУДВАНСКО ХАЛО даље чује.

Р. Јовић

ИЗ РИЗНИЦЕ СВЈЕТСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ

„КАЛЕВАЛА“ - ЕП О ЗЕМЉИ ЈУНАКА

„Калевала“ је фински народни еп — руковет пјесама или руна из древних времена, које су се као усмено предање преносиле с књења на књење. Фински Хомер, Лепрот, сакупио је 1828. године 50 пјесама (22.800 стихова) и спјев назвао по Калеви митском праоцу Финацом.

„Калевала“ је, у ствари, драма у чијој радњи учествују богови, чаробњаци и вјештице. Главни јунаци су Ваинамоинен, стари мудрац, пјевач и чаробњак, Илмаринен, кочак, веома сличан Вулкану из Хомерових пјевања, и Леминкайнен, кога често зовемо само по имену, то јест Ахти.

Најважнији догађај драме је борба за освајање чарбног млина Сампа око кога се отимају Лапонци и Финци. Побједују Финци и зато им земља постаје плоднија и богатија.

„Калевала“ се често упоређује с древним Хомеровим спјевом с којим има много додирних тачака, као и између свих митологија. Фински еп, међутим, има више елемената бајке и у њему је осјећање природе живље. Као и у Хомеровим пјевањима, у њему су осјећања дубоко хумана, жива и истинита: доволно је да се сјетимо Ахтијеве мајке или мајке мале Аино, Илмариненовог бола за изгубљеном супругом или Ваинове туге због његове усамљености.

Неко је рекао да се ономе ко чита овај спјев чини да путује Финском — у њему се налази нешто од природе, живота и духа ове земље. Приче дочаравају слике ријека, водопада, острва, лагуна, брезових шума, арктичких ноћи, вјечног снijега. У њима сретамо сељака који крчи шуму да би посијао житарице, ковача који кује метале, народног пјевача, који пјева, ловца који гони сјеверног јелена, медвједа и вукове, рибара, вјештог скијаша и возача санки.

Читајући „Калевалу“, упознајемо Финце, чедан и широкогруд народ, храбре и вриједне људе чија болна судбина узбуђује.

Дошли су други људи...

(ОДЛОМАК ИЗ СПЛЕВА „КАЛЕВАЛА“)

Отако је поново грануло сунце, Финци, господари чарбног млина, ничег живог се више нису бојали. Њихова земља, богата језерима, ријекама, браздима, јелошим шумама, иако често покривена снijегом, имала је дрва, дивљачи, риба и метала у изобиљу. Мало-помало, по обалама, које су у Ваинова времена биле пусте и ријетко насељене, саграђене су куће и подигнута села. Језера су спојена каналима, простијени су друмови који воде у унутрашњост земље, где нема градова и села, већ

се простиру усамљена имања на којима ратар живи скромно — ни богато, ни сиромашно. Стари мудрац их је научио да презира злато и сребро и да само испуне свијањем у цитру и причама о Калевали, причама о подвигима древних јунака. Стара Крезуба Вјештица је покатак још покушавала да најди људима из Земље Језера. Она је била у послужу с богињом Туонијом, краљицом пакла, па јој је ова послала у госте својих девет унука, девет малих чудовишка, која су била узрочници девет бо-

додуша, још и данас, у другим зимским ноћима, народни пјевачи пјевају уз пратњу цитре о рату с Лапонцима, о Јелепотици из Поболе, о чаробној лађи, о Сампу. Нијако од њих се више не сјеја чарбних ријечи, помоћу којих се човјек може претворити у птицу, камен или дугу, које заустављају крв или вакерсавају из мртвих. Но, то није важно. Ако опет буду најшли пакосници, кова Крезубе Вјештице, непријатељи који би Финској хтјели одузети вјештац њених острва и тло са четрдесет хиљада језера, народ Калевале ће умјети да се брани, макар непријатељу било толико да својим крилима замраче сунце, како га бјеше замрачила Вјештица, претворена у птицу. Можда ће тада с девет звјезданих сводова сићи Ахти, Илмаринен и Ваину, са оружјем, у руци, са шљемом и сјајним мачем, и можда ће викнути:

— Тешко непријатељима Калевале!

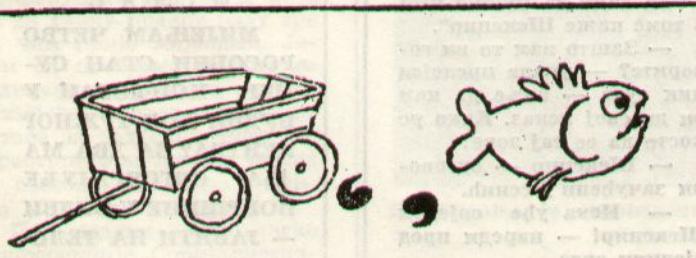
Тада ће се отворити земља, прогутаће дивље нападаче и они ће упасти у вртлоге Менале.

ДВА РЕБУСА

5 АР

Петар Пап

Колиба

Кад дијете донесе слабе оцјене

Кад дијете донесе слабе оцјене, говоримо о нервостима за школу, недовољној пажњи, немиру и нервози, неактивности на часовима, замисљености и дремљивости, чак и о дрском понашању дјетета. Психологи сматрају да се у основи овако различитих понашања налазе исте психичке сметње. Занимљиво је, међутим, питање: да ли оваква понашања дјетета долазе заједно са слабим оцјенама или су она узрок, а слабе оцјене само посљедица?

Од веома бројних узрока оваквих појава навешћемо само неке:

— Недовољна зрелост за школу значи да је развој дјетета успорен у једној области — тјелесног раста, интелектуалног или социјалног развоја. За такво дијете су многи задаци у школи тешки, због тога оно доживљава неуспјехе. Природно је што ће оно избегавати да прима задатке којима није дорасло. Овакво дијете препознајемо по томе што му је потребно упадљиво много времена за завршавање задатака у школи и код куће.

— Услов за успјешан рад јесте довољно развијена пажња дјетета. Лако запажамо да се нека дјеца тешко усредсређе при раду, да им пажњу узнемирају многобројне ситнице у просторији где раде, па и шумови са улице. У таквој ситуацији нема говора о стапљености дјетета и мирном извршавању задатака.

— У случају положају је и немирно (нервозно) дијете које учитељ, у интересу друге деце, мора стално да опомиње на мир и ред. Како су ови захтјеви дјетету стварно тешки, оно почиње да развија отпор према наставнику и школи.

— Пошто дијете на разне начине избегава да изврши задатак, одрасли ће га лако прогласити лијеним. У многим случајевима разлози се налазе на сасвим другој страни. Деца су стварно веома активна и радозадна, тако да се разлози налазе у свим другим областима понашања.

— Плашљиво и спутано („везано“) дијете нема снаге да се активно прихвати задатака и учења. Оно нема повјерење у себе, боји се да се не обрука, да му се не смију остала дјеца, зато се најрадије повлачи, избегава да говори, не јавља се дизањем руку. У неким случајевима плаши се да уопште нешто каже.

— Између наставника и ученика постоје стални динамички односи у којима понекад долази до изражавајуће агресивне и дрској дијете. Због честих неуспјеха оно одбија сарадњу са наставником. Морамо рећи да је и наставнику тешко да овакво дијете придобије за сарадњу.

Често се наглашава да родитељи на неуспјех дјетета треба да реагују обазриво и мудро. Дијете већ трпи због неуспјеха, па су сасвим непотребне заједљиве примједбе и наглашено разочарање родитеља. Тиме се само појачава несигурност и страх дјетета и у великој мјери угрожава добар однос између дјетета и родитеља.

Насупрот томе, дијете треба охрабрити и утјечи-ти. Тешкоће у школи су заједничка брига родитеља и дјетета. Иако не смијемо да умањујемо значај школе и оцјена, ипак их не би требало преувеличивати и драматизовати.

САМА НА ОБАЛИ

Весели повјетарац, мрси ми косу, а немирни вали запљускују лице. Сама сам на обали. Глејем море. Његова површина је узбуркана и паборана. То море које је колико јуче било проша рано сребрнастим облачима, што плове небом као лађе, сада је намргођено. Његови вали немилосрдно ударају о морске гребене, рушећи дјечју машту, исказану на пијеску.

Спушта се сутон. Море удара о морску обалу, као да жели да срушши све оно што је људска рука створила.

Затим све тоне у сан. Спушта се ноћ. Вјетар је престао са својим враголијама, а небо добило црвенкасто - ружичасту боју.

Виолета Митровић

ЗА НАШУ БУДУЋНОСТ

Наша борба била је гинује је друг до друга. За наше слободно јутро, безбрисне школске

дане, гинује је друг до друга. За љепше и боље сутра, пало је хиљаде комунистах.

Виолета Митровић

Најљепши сан сам снила, да никадје нема рата да је слобода све загрила!

У сну том чудном, видјех дјецу свијета међу којом радост цвјета.

Загрљени негде лебде, дотичу рукама сунце, своје домовине.

Санија КАЦАБАЋ

ЦРНОГОРСКА ЛИГА

Добре игре „Могрена“

Након слабог старта, фудбалерима „Могрена“ кренуло је много боље. Наиме, послије три утакмице на самом почетку у којима су Будвани освојили свега један бод, успиједила је успешна серија, што говори да је преброђена „криза повратка“ и да треба очекивати добре игре и резултате. У четвртом, петом и шестом колу „Могрен“ је два пута био домаћин, а једном гост. Оба пута је тријумфовао код куће, а на стадиону је освојио бод. Посебно добру игру Будвани су пружили у шестом колу, у сусрету са тиватским „Арсеналом“, који је савладан убједљивим резултатом 3:1. Међутим, на тој утакмици нападачки квинтет (Барјактаревић, Думнић, М. Пејовић, Калезић и М. Вујовић) имао је још доста шанса из којих није било баш тешко свладати гостујућег голмана Крстовића. Да је итекако било прошираја говори и овај пример: у 30. минуту утакмице Станко Думнић није успио да погоди мрежу ни из пенала! Његов не баш добар и прецизан шут гостујући голман је одбранio. Међутим, „Могрену“ збила све честите, јер бод освојен у Титограду против „Титекса“ вреди много.

Што је најважније, „ухваћен је корак“. Серија од пет бодова од могућих шест, је гаранција да повратник у Црногорску лигу може много више и да ће ове године бити један од тимова који ће конкурисати за највиши пласман. Подмлађена екипа, коју води Боро Лазовић, постепено стиче рутину, па ће гледачи на стадиону Лугови и наредних утакмица вјероватно гледати добар фудбал. „Могрен“ је послије добрих игара и резултата у четвртом, петом и шестом колу по правилу и гол разлику. Она је, истина, и даље негативна 6:8, али много боља него у претходна три кола, када је била поражавајућа 0:6. И дисциплина у редовима лига ша из Будве је углавном за довољавајућа, мада има жутих картона, што би се могло избећи.

Г. С.

ЗДРАВСТВЕНО ПРОСВЈЕЋИВАЊЕ

Колико нам се пута догађа да сртнемо познаника и никако не успијевамо да се сјетимо имена, а да не говоримо о заборављању кишобрана и других предмета у ресторану, возу, трговини. То није, међутим, све. У рукописима изостављамо слова, па и читаве ријечи. Тако, које смо раније, прелетивши их погледом, могли схватити, сада често морамо и по два пута да читамо. Било нам драго или не, морамо констатовати да су нам способности концентрације поремећене.

Под утицајем разних фактора, од којих је најчешћи скрелоза мрждана артерија, та заборавност може добити озбиљан вид. Неки покушаји лијеће имали су, међутим, повољне резултате.

НАЈЧЕШЋИ УЗРОЦИ

Заборавност је до извјесног степена потпуно предвидљива и разумљива као и способност за учење, али и елиминацију некорисних информација, како се „глава“ не би неограничено оптеренивала. Важну улогу при тој игре постојање различних врста памћења.

Ако нека информација смо неколико секунди остане

О ЗАБОРАВНОСТИ

у нашем памћењу, електрични феномени „претрче“ кроз мрежу мрждана неурона. То је, рецимо, случај с телефонским бројем, који је дном окренемо да бисмо некој особи нешто тада саопштили, и тај број, који, по свој прилици, никада више нећемо користити, одмах заборавимо. Друга је ствар ако се са особом с којом смо разговарали годинама дружимо.

Поред склерозе мрждана артерија, узрок заборавности могу бити и умањења функција штитне жлезде, поремећај метаболизма, алкохолизам, разна тровања и поремећаји на нивоу неуропропено сника — супстанци које обезбеђују комуникацију између нервних ћелија.

Последица сужавања мрждана артерија је и умањење довод крви у мозак, чиме треба приписати поремећај памћења. У поодmakлим годинама, каткад и раније, склероза мрждана артерија доводи до знатног поремећаја краткорочног памћења, док дугорочно и даље функционише.

ЗНАЧАЈ НАЧИНА ЖИВОТА

Повезаност заборавности с артериосклерозом указује на тешкоћу њеног лијећења једноставним узимањем љекова. Медицински стручњаци убијејени да се сваки појединачно мора активно односити према поремећају, такве врсте и да борба мора започети размишљањем о навикама које су могле допринојети најави артериосклерозе.

Значајан корак ка побољшању данас се постиже психичким растерећењем у случају трајних стресова, правовременим лијећењем повише ног крвног притиска и отклањањем других фактора ризика — попут пушења, употребе алкохола и претјеране гајности.

То, међутим, не значи да љекови немају своју улогу у побољшању стања склеротија чига мозга и да не могу бити од помоћи. Напротив, године које су иза нас дожијеле су значајне резултате у напорима да се успоре неативни процеси у мозгу који стари. Нека сазнања до

којих су дошли научници до вела су до ревизије досадашњих представа у многим по гледима.

Раније се, на пример, тврдило да мрждана кора губи 8.000 нервних ћелија на сат. Најновија истраживања показала су да до 90. године жи вота мозак обично изгуби 20—25 одсто ћелија. Треба ре видирати и мишљење о смањивању дотока крви у мозак условљеног старењем. С годинама однос између мрждана супстанце и крвотока мијења се у прилог овог другог. Тиме отпада и објашњење о опадању мрждана функција са старењем.

ЉЕКОВИ ВИШЕСТРУКОГ СПЕКТРА

Дошло се до значајних сазнања и из биохемије мозга. Уколико у фазама оптерећења, метаболизам у мозгу испољава умањену способност прилагођавања, појаву треба приписати промјенама у разним ензимима на нивоу енергетске и функционалне размјене материја. Јекови који у таквом случају повољно утичу на метаболизам до бијају посебан значај. У њих спадају препарати попут хидергина. Захваљујући њему остварује се не само боље најављујући већ и боље и еколошке искоришћавање кисеоника и хранљивих материја у мозгу. Уједно се остварује и побољшање код симптома заборавности и растрепености.

Код коришћења локтиодана, препарата које су употребљава код умањење циркулације и поремећаја периферних крвних судова, поред стимулације утрошка кисеоника, метаболизма глукозе и производње угљендиоксида, такође се постиже знатно по бољшање памћења. А регистровано је и повољно дејство овог лијека на расположење, нарочито у случајевима депресије, као и на реакцију уопште.

Супстанце попут никотинске кисељине, пирилдикарбинола, холестерамина, који се често употребљава за смањење холестерола у крви, и ако нису до краја испитане, такође су у клиничкој употреби показале своје благотворно дејство на способност концентрације, пажње, памћење и моторне реакције.

Ова искуства с љековима, међутим, морају се ускладити с начином живота. А на медицинским и хемијским стручњацима је да и даље усавршавају препарате и проналазе нове који ће у отклањању заборавности и њених узрока бити од помоћи.

Кутак за разоноду

КАЗАЛИ СУ...

РОДИТИ СЕ, ЖИВЈЕТИ И УМРИЈЕТИ

ИПОЛИТ ТЕН: — За човјека постоје само три дојађа: родити се, живјети и умријети. Он не осјећа кад се роди, пати што мора да умре и заборавља да живи.

БЕРТ БРЕХТ: — Слобода није средство за виши политички циљ. Она је сама највиши политички циљ.

ЛЕЦ: — Сви су богови били бесмртни.

НЕХРУ: — Да се ријечи купују, мање би се говорило.

НОВЕЛ: — Кад вам филозоф одговори на питање, више и сами не разумијете шта сте га питали.

ХИЧКОК: — Глупак никад није глупљи него кад хоће да буде паметан.

ШОПЕНХАУЕР: — Ко је срећан у браку? Они који имају тако мало маште да не могу замислити ништа боље од брака и они који су тако паметни да више воле мирно ропство од безнадежне побуне.

ГАНДИ: — Вјерујем да бог има исто толико имена колико има живих људи.

САД ЈЕ НА ЊЕГА РЕД

Љубоморни муж долази кући, прилази орману, отвара га и — затиче у ње му голуждравог човјека.

— Браво! — каже овај, излазећи из ормана. — Нашли сте ме! Сад се скријте ви!

БРЗО ЋЕ ОНА

Ушавши у болницу, же на пита љекара како се ојећа болесник у соби 16.

— За сада добро, али га не испитујте много, јер му је потребно одмараше.

— Таман посла, докторе! Брзо ћу ја. Треба само да потпиши тестамент.

НЕКА САМО ПОКУША

Младић и дјевојка сједе сами у соби.

— Шта мислиш, драги?

— Исто што и ти.

— Само покушај, зваћи маму!

ДО КОГА ЈЕ КРИВИЦА

— Већ петнаест дана моја је кћерка удата и још се није посвађала с мужем.

ЗАВИСИ

— Добро — каже шеф љепушкастој кандидаткињи за секретарицу — да чујемо сада ваше услове.

— Ако радим — десет хиљада динара, а ако не радим 50 одсто више.

ЊЕГОВО МУ ЈЕ ИМЕ ПОЗНАТО

Професор Велике школе др Миленко Веснић бранио је на суду неког радника који је из љубомора убио вјереницу. У одбрани је поменуо Шекспировог Отела који је из љубомора задавио Дездемону, па је, на крају, рекао:

— А сада да чујемо шта с томе каже Шекспир.

— Зашто нам то ви говорите? — упаде предсједник суда — боље да нам он да свој исказ. Како ре косте да се тај зове?

— Шекспир — одговори зачувани Веснић.

— Нека уђе свједок Шекспир! — нареди предсједник суда.

О ГЛАС
МИЈЕЊАМ ЧЕТВОРОСОБНИ СТАН СУПЕР КОНФОРМ У БУДВИ КОД ТРЖНОГ ЦЕНТРА? ЗА ДВА МАЊА ОДГОВОРАЈУЋЕ ПОВРШИНЕ У БУДВИ — ЈАВИТИ НА ТЕЛЕФОН (086) 43-808.